

21 Haziran
2023

HAFTALIK GÜNDEM

AĞIR ÇEKİM KEMER SIKMA

Asgari ücrete yüzde 34 zam yapıldı. Daha önce net 8 bin 506 liraydı, artıştan sonra 11 bin 402 liraya çıktı. Bu artış beklenenin üstünde. Çünkü AKP iktidarının, seçimden sonra kemer sıkma politikalarına yöneleceği, ekonomide faturayı halka keseceği tahmin ediliyordu. TÜİK'E göre, son asgari ücret zammından bu yana (Ocak-Mayıs dönemi) enflasyon yüzde 15,26 olarak açıldı. Buna altı aylık dilimi tamamlamak üzere Haziran enflasyonu eklenecek. TÜİK'in performansına göre altı aylık enflasyonun en fazla yüzde 17'ye çıkabileceği düşünülüyor. Dolayısıyla TÜİK'in resmî sonuçlarına göre en az yüzde 15'lik bir refah payı farkı var. Bu dikkat çekici bir durum.

Memurlar için de kesenin ağzını açma sinyali geliyor. 21 Haziran Çarşamba günü hem Erdoğan'ın kendisi hem de bakanları, "Sözlerimizi tutacağız, en düşük memur maaşı net 22 bin lira olacak dediler. Emeklileri de ezdirmeyeceğiz" dediler. Böyle bir beklenti var. Burada da yüzde 15'e yakın bir refah payı artışı düşünülüyor olabilir.

22 Haziran Perşembe günü toplanan Merkez Bankası Para Politikası Kurulu, faizi yüzde 6,5 puan arttırarak yüzde 8,5'tan yüzde 15'e çıkar-

dı. Oysa burada da beklenti bir hamlede yüzde 40'lar seviyesine çıkmasıydı. Piyasalar bu beklenti içinde olduğu için faiz artışı aksi yönde etki yaratarak Türk Lirasının döviz karşısında değer kaybetmesine yol açtı. Ekonomi yönetimi faiz konusunda da beklenenden ılımlı hareket etmeye karar vermiş gözüküyor.

Bütün bu ılımlı kemer sıkma adımlarının gerekçesi aslında Erdoğan'ın Çarşamba günü yaptığı konuşmada ortaya çıkıyor. Erdoğan konuşmasında "Yerel seçimleri kazanmak zorundayız, İstanbul'u yeniden fethetmek zorundayız, diğer yerleri almak zorundayız. Hepsi tamamıyla geriye düştü. Bizim tekrar onları ileri yürüyüşe katmamız lazım" gibisinden sözler söyledi. Demek ki AKP yönetimi sekiz ay sonraki yerel seçimi dikkate alarak kemer sıkma politikalarını ılımlı götürme kararına varmış. Erdoğan ve çevresi temkinli davranmaya karar vermiş. Bu ilginç gözüküyor. Seçimi kazansalar da halk desteğini yerel seçimde de sürdürebilmek için yoğun bir çaba harcamaları gerektiğini düşünüyorlar demek ki. Bu aşamada büyük sermaye çevreleri aleyhine bazı kararların alınması gerekebilir. Ama büyük sermaye çevreleri bu adımları seçimlere kadar anlayışla karşılayacaktır diye beklemek gerekir.

YENİ VAATLER

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli 19 ilçenin il yapılmasının ve Türkiye'nin il sayısını 100'e, 922 olan ilçe sayısını 1000'e çıkarmasının gayet iyi olacağını söyledi. "Cumhuriyetin 100. yılında Türkiye bunu yapsın" dedi. Bu da yerel seçimde kullanılacak kozlardan biri olacak. Normalde kazanamayacakları yerlerde diyecekler ki bize oy verin sizi il yapalım. Oy vermezseniz il de yok. Bu belli yerlerde etkili olabilecek bir şey. Tarsus gibi, Akhisar gibi kafasını bu işe takmış ilçelerde etkili olabilir. Bu kozu da kullanacaklar, yerel seçimlere tamamen yüklenecekler. O yüzden il ilçe kararlarını yerel seçimden sonra seçim sonuçlarına göre alırlar. Seçim 31 Mart 2024'te olacak.

KAVAK YELLERİ

Erdoğan seçimden sonra grubu ilk kez topladı ve zafer konuşması yaptı. Aslında kendini tüketen bir zafer yaşayan Erdoğan yine de zafer sarhoşluğuna kapılarak konuştu. Türk dünyasının ve İslâm aleminin dualarıyla nasıl kazandıklarını anlattı. Kılıçdaroğlu'yla dalga geçti. "Kılıçdaroğlu gerekirse altılı değil on altılı masa kurarız diyor, yetmez, yüz altmışlı masa kursan da bir işe yaramaz" dedi. "Halkımız bize de uyarılarda bulundu, AKP olarak bunu titizlikle değerlendiriyoruz" diyerek yerel seçimlerde halka şirin gözükecek adımlar atacağını sinyallerini verdi.

"Muhalefet de halkıyla barışık olmak istiyorsa ilk başörtüsü güvencesiyle başlayalım, anayasaya yerleştirelim, bunun için var mısınız" dedi. Sonra tezahürat yaptırdı, "CHP nedir, LGBT'dir", AKP'de, MHP'de Cumhuriyet'te olabilir mi, asla olamaz tarzında sloganlar attırdı. Kadın hakları, insan hakları ve düşünce özgürlüğüne yönelik gerici saldırılarını LGBT ve türban tartışmaları üzerinden yaparak muhalefeti sıkıştırmaya, bölmeye çalışacağı işaretlerini verdi.

Yerel seçimlerde kazanmamız lazım vurgusunu çok net yaptı. Bir gün önce Adalet Bakanı

Yılmaz Tunç'un açıklamasını onaylayarak "Konut kiralalarında yapılacak artışı yüzde 25 ile sınırlayan uygulama sürecek" dedi. "Memurları ezdirmeyeceğiz, zam yapacağız; işçiden de, memurdan da yanayız, her türlü sorunu çözeceğiz, birbiriyle çok uyumlu bir ekip olduk" dedi.

Aslında Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, Mehmet Şimşek ve Merkez Bankası Başkanı Hafize Gaye Erkan ikilisiyle çok uyumlu değil. Kendisi de Şimşek ve Erkan ile uyumlu değil aslında. Ama Erdoğan, yardımcısı Yılmaz kadar devletçi ekonomiden yana da değil. Bütün bunlara rağmen ekonomi yönetimi ile yeni düzenlemeler yapacağız diye umut satmaya çalışıyor.

Erdoğan seçim öncesindeki durumuna göre çok sağlıklı ve keyifli görünüyordu. Hemen toplantının ardından Bahçeli'nin evinde 45 dakika görüştüler. Bahçeli Erdoğan görüşmelerinin aşağı yukarı bu kadar sürmesi neredeyse bir standart oldu. Anlaşılan iki lider birbirlerine önemli konularda görüşlerini açıklıyorlar ve pek müzakere etmiyorlar. Belki de müzakereler görüşme öncesinde veya sonrasında kurmaylar tarafından yürütülüyor.

DÜYUN-U UMUMİYE HÜKÛMETİ

Grup konuşması yapan Kılıçdaroğlu Erdoğan'ın yeni bakanlarını eleştirdi. "Bu Düyun-u Umumiye hükûmetidir, mücadelemize devam edeceğiz" dedi. Mehmet Şimşek'in adını anmadan, bu dışarıya borç ödensin diye kurulmuş bir hükûmettir diye niteledi. "Bunlar halkımızı inim inim inletecekler, bizim de mücadelemiz devam edecek. Bununla ilgili gerekirse on altılı masa kuracağım, halkımızı kurtaracağım" dedi.

Asgari ücret tartışmalarına da değinen Kılıçdaroğlu, Türk-İş yönetimini de ağır şekilde eleştirdi. "Türk-İş başkanı sarı sendikacılık yapıyor, iradesini saraya teslim etmiştir. Asgari ücretin en az 15 bin olması gerekirdi, 11 bin 402 nedir? Türk-İş başkanının yaptığının bilimsel adı sarı sendikacılıktır" dedi. Ergün Atalay da buna içerelemiş, HaberTürk'te konuştu. "Benim CHP'li dostlarım da, üyelerim de çoktur, ben Kılıçdaroğlu ile polemige girmem. Allah zaten biliyor durumu, yapacağını yaptı" dedi. Seçim sonuçlarını dolaylı olarak ilahi bir ceza olarak tanımlayan Atalay, "Ben sarı sendikacı değilim, olmadığımı onlar da bilir" dedi. Geçen sefer tutanağı imzalamadığını, bu sefer imzalanacak bir tutanak olduğu için imza attığını söyledi.

KÜÇÜMSENEN TOPLU SÖZLEŐME

Atalay, "Aslında asgari ücret komisyonundan bizi çıkarsalar iyi olur, çünkü her yerde iki üç kişi çalışıyorlar ve onları tanımıyorum. Benim iş yerlerimde asgari ücretle çalışan yok. Aslında bizi çıkarsalar daha iyi, bizim üzerimize kalıyor ihale" diyerek teslimiyetçi ve pasifist bir tutum sergiledi. Aslında asgari ücret, işçi sınıfının en büyük toplu sözleşmesidir. Doğrudan asgari ücret ile maaş alan emekçiler dışında ortalama ücretlerin belirlenmesinde en temel dayanağı oluşturur. Toplu sözleşmelerde birçok ek ödeme asgari ücret üzerinden tanımlanır. Geniş bir işçi kesiminin maaşları asgari ücrete uygulanan katsayılarla belirlenir. Bir buçuk asgari ücret, iki asgari ücret gibi. Dolayısıyla Türk-İş'in bu konuda düzgün bir yönetimle, büyük bir toplumsal muhalefete önderlik etme ve çok daha fazla kazanım sağlayabilme potansiyeli vardır.

CHP İÇ TARTIŞMALARI

CHP'nin iç işleri konusunda Kılıçdaroğlu çok daha açık konuştu, "Herkes işini yapsın. Grup yönetiminde olan grup işleriyle ilgilensin. Belediye başkanını da belediye başkanlığı işleriyle ilgilensin ve yeni seçimi kazansın" dedi. İmamoğlu da, "Değişim genel başkan değişikliğini tabii ki de içermelidir. Ama bu sürece genel başkanımız yön vermelidir, el vermelidir" dedi. Özgür Özel de "Henüz adaylığa karar vermedim, ben zaten ilk önce sayın Kılıçdaroğlu'na söylerim" dedi. O da geri adım atar gibi oldu. Kılıçdaroğlu başkanlığı bırakmayı değil, en azından yerel seçimleri kendi başkanlığında geçirmeyi düşünüyor, sert bir süreç yürütecek olabilir. On altılı masayı kiminle kuracak? Bu bir yanıyla sola bir sinyal olabilir. CHP içinde karışıklık sürüyor.

HDP KARARI

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının, HDP'ye verilen hazine yardımından seçim yardımı olan kısmına, 400 milyon liraya el konulması talebini Anayasa Mahkemesi oy birliğiyle reddetti. Ömer Çelik, "Anayasa Mahkemesi terör konusunda zaaf yaratacak bir karar almıştır. Tabii ki anayasa mahkemesinin kararına uyarız ancak içeriği terör konusunda zaaf yaratıyor" dedi.

Bu konuyu Aydınlık muhabiri Bahçeli'ye sordu. Bahçeli de, "Anayasa Mahkemesi ısrarla Kandil'in kuyruğundan ayrılmıyor, HDP'yi koruyor. Türk milletinin çıkarlarını gözetmiyor. Yeni anayasa yapalım, Anayasa Mahkemesini hem kadrolarıyla hem de üyeleriyle yeniden gözden geçirelim" dedi.

Bahçeli bu konularda konuşurken MHP Genel Başkanı'na devlet bürokrasisi tarafından uygulanan fiili dokunulmazlığa güveniyor. Türkiye döneminde, 1970'li yıllarda, Milliyetçi Cephe iktidarlarında, 3 milletvekili varken İçişleri Bakanlığını vermişlerdi, Türkiye'nin o zamanlar da çok ağır demecileri olmuştu ama bir tek sözüne bile devlet bürokrasisinden hiç cevap veren olmamıştı. Devlet bürokrasisi MHP'ye karşı bir şey yapılacaksa, bir açıklama olacaksa çok dolambaçlı yapar.

HDP kararının oy birliğiyle çıkması ilginç. Bu karar AKP'den HDP/PKK çizgisine bir mesaj olabilir. HDP içinde de kulis konuşmaları var bu konuda, tekrar AKP'yle konuşalım gibi öneriler sunan bir kesim var. Ama bunun bir gerçekliği yok. "Kandil haklı çıktı, AKP'yle iş yapmak istiyordu ama HDP yanlış çıktı" gibi fikirlere sahip olanlar var ama bunun gerçekliği yok. Ne Kandil'in ne de HDP'nin böyle bir eğilimi yoktu. Zaten aralarında siyasi tercih farklılığı da yoktu. Öcalan'ın da bu çizginin dışında bir görüşü yoktu. Eğer olsaydı çoktan bir mektup sızmıştı. Öte yandan AKP ne yapsa eli kolu MHP'yle bağlı. Çözüm sürecindeki gibi rahat hareket edemiyor. Bu tür bekleyişler hayal.

ASTANA TOPLANTISI

Astana'da Rusya, İran, Türkiye ve Suriye dışişleri bakan yardımcılar toplantısı yapıldı. Ortak bildiri Suriye'nin toprak bütünlüğü, terörü destekleyenlere lanet, toprak bütünlüğü temelinde görüşmelerin başlaması, güvenli biçimde mültecilerin dönmesi başlıkları var. Ortalama iyi bir metin olduğu söylenebilir. Suriye basını "Rusya Türkiye'ye çekilme için takvimli bir yol haritası sunacak. Bu konuda beklenti var" diye yazdı.

Görüşmelerle bağlantılı değil ama bu toplantıda ilginç bir şey oldu. Kazakistan Dışişleri Bakanı açıklama yaptı. "Bu Astana'da yapılan 20. toplantı, artık zaten taraflar birbirine yaklaştı, amaca ulaşıldı. Suriye, Arap Birliği toplantılarına da katılıyor. Artık kendi başlarına yapabilirler, bundan sonra ev sahipliği yapmamıza gerek kalmadı" dedi. Rusya tarafı çok şaşırıklarını söyledi. Burada başka bir şey olabilir. Neden böyle bir karar alındığı, arkasında nasıl bir hesap olduğu tam anlaşılmadı. Toplantıların bundan sonra nasıl yapılacağı konusunda Rus temsilci "Sırayla her ülkenin başkentinde yapabiliriz, belki sonraki toplantıyı Şam'da yapabiliriz. Bir yolunu buluruz" dedi.

İSVEÇ VE NATO

İsveç'in NATO'ya üyeliği konusunda Türkiye'nin vetosunu kaldırması için baskılar sürüyor. AKP Sözcüsü Ömer Çelik, "İsveç'in yaptıkları iyi ama kesin olarak yetersiz. Terörle mücadele ediyoruz, görevimizi yerine getirdik diyemezler. Bunu kabul edersek, NATO'nun terörle mücadele konusundaki anlayışı ile ilgili yanlış bir mesaj vermiş oluruz" dedi. AKP yönetimi kısa vadede "evet" demeyebilir. Pazarlıkların sürdüğü varsayılabilir. Ama daha önce de çok kesin ve sert adımlar atıldığı hâlde AKP yönetiminin hızla geri adım attığını da unutmuyoruz.

DENGE SİYASETİ

Erdoğan, Batı ve Doğu ile dengeli ilişkileri sürdüreceklerini açıklamıştı. Bu yönde bir adım atarak Putin'i resmî ziyaret için Türkiye'ye çağırılmıştı. Putin, bu daveti kabul ettiğini açıkladı. Erdoğan'ın birçok alanda yalpalamalarla dolu dış politikasına rağmen Putin, Türkiye'yi ne kadar önemseydiğini her fırsatta gösteriyor.

UKRAYNA

Ukrayna'nın başlattığı karşı taarruzun başarısız olduğuna dair haberler artık hem Amerika, hem Avrupa basınında çıkmaya başladı. Rusya'daki askerî otoriteler, taarruzun üç hafta sonra kesilmek zorunda kalacağını, Ukrayna'nın çok ağır insan ve teçhizat kaybına uğradığını söylüyorlar.

Rusya'da önce Güvenlik Komitesi Başkan Yardımcısı Medvedev, sonra Güvenlik Konseyi Sekreteri Patruşev, daha sonra askerî yetkililer ve Putin'in sözcüsü Peskov "Ukrayna'yı, Rusya'yı vuramayacak kadar itmemiz gerekiyor" diyerek bir güvenlik koridoru oluşturacaklarını açıkladı. Bu gerçek bir hedef de olabilir, propaganda için söyleniyor da olabilir.

Afrika ülkeleri ortak barış heyeti, önce Ukrayna'yı ardından da Rusya'yı ziyaret etti. Putin, ziyaret sırasında gösterdiği belgelerden birinde İstanbul görüşmelerinde varılan mutabakatı açıkladı. Barışa bir adım kala tıkanan ve ardından savaşın tırmandığı müzakerelerde Ukrayna, askerî olarak tarafsız bir statüde kalmayı kabul etmiş. Putin "Bu çok güzel bir şeydi. Siz de bunu istiyorsunuz. Ama onlar verdikleri sözden döndüler. Yine dönmeyecekleri belli değil" dedi. Bu anlaşma ilk kez resmen açıklanıyor. Meğer Rusya Kiev çevresinden çekilme kararını da bu uzlaşmaya dayanarak vermiş. Bir iyi niyet gösterisi olarak yapılmış. Çekilme kararının nedenleri de ilk kez resmen belgelere dayanarak açıklanmış oldu.

Putin tahıl anlaşmalarının sonuçlarını da istatistikleri vererek açıkladı. Yüzde 39 Avrupa'ya, yüzde 13 Türkiye'ye ve ancak yüzde 3 düzeyinde Afrika ülkelerine tahıl gittiğini anlattı. "Biz tahılı Afrika ülkeleri için gönderiyoruz ama onlar kendilerine alıyorlar, bu sahtekârlık" dedi. Bu konuda Türkiye'nin aldığı payı eleştirmede. Aksine Türkiye'yi ve Erdoğan'ı överek anlaşmaların onların sayesinde gerçekleştiğini vurguladı.

ABD ÇİN ZİYARETİ

ABD Dışişleri Bakanı Blinken, 19 Haziran tarihinde Çin'i ziyaret etti. Blinken önce Çin Dışişleri Bakanı Çin Gang ve Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi Dış İlişkiler Komisyonu Ofisi Direktörü Wang Yi ile görüştü. Ardından Devlet Başkanı Şi ile görüştü.

Şi görüşmede, "Biz Amerikan çıkarlarına saygı duyuyoruz. Amerika'nın yerini almaya çalışmıyoruz. Bu konudaki tezleri kabul etmiyoruz. Amerika bunu değerlendirsin. İş birliğine ihtiyacımız var" dedi.

Biden görüşmeden sonra verdiği demeçte, "Blinken birinci sınıf bir ziyaret yaptı. Çok başarılı sonuçlar aldı" diye sevincini dile getirdi. Ama 20 Haziran tarihinde yaptığı başka bir konuşmada, "Şi diktatör, diktatörler anlamadıkları şeylerden dolayı karşıtlarını suçlarlar" dedi. Çin de bu açıklamayı "Bu nezakete ve diplomasiye sığmıyor" diye protesto etti.